

Микола Пшеничний

МИКОЛА ТИМЧАК

Літературний портрет
(до 60-річчя від дня народження)

м. Рівне: Азалія, 2016 р.

УДК 883.3

ББК 83.3 (4Укр)6

П-93

Літературний портрет – про багатогранний творчий шлях відомого українського митця: письменника, художника, скульптора, пісняра, педагога, просвітянина Миколу Тимчака. Це видання присвячене 60-річчю від його дня народження й адресується широким колам читачів, шанувальникам непересічного таланту.

Редактор

Євген ШМОРГУН

Відповідальна за випуск

Любов ПШЕНИЧНА

Книжка видана за кошти

Дубенської організації Національної Спілки письменників України і за сприяння
Дубенської районної бібліотеки (макетування та верстка – Юлія БОГОМАЗ)

с Пшеничний М., 2016

Багатогранність обдарувань Миколи Тимчака анітрохи не схожа на етажерку, де на одній полиці – поезія, на інших – проза, публіцистика, графіка, пісні, на найвищій – скульптури, понад якими стіни ще й пообвішувані живописними полотнами. В нього немає окремої робітні з мольбертом, окремої – для різьби по дереву, окремої – для літературної творчості.

У нього взагалі довго не було ніякої квартири, мешкав родинно у тіснявій келії студентського гуртожитку в древньому Дубні. Їй-Богу, багато хто ошелешено дивувався: як миряться межі собою ці музи (а кожна – з тільки їй властивим характером, із власним примхливим норомом)? Часто й донині запитують про це надто цікаві до чужого приватного життя, до елементарного побуту Майстрів, обивателі. Так було завжди.

«Я СТОЯВ І БАЧИВ МАЙСТРА...»

Взагалі-то хтозна, чи відбувся б у Слові, Кольорі, Мелодії деінде, крім сивого Дубна, де середньовічні замкові мури над Іквою-рікою досі бережуть голоси князя Василя-Костянтина Острозького й гетьмана Івана Мазепи, Максима Кривоноса й Северина Наливайка, Мелетія Смотрицького й Іова Почаївського, де навічно вкарбовані в народну пам'ять Тарас Бульба зі своїми синами, де ніколи не прочитають сліди і не висохнуть сльози Великого Кобзаря.

Микола віртуозно грає на гітарі, йому підвладні й сопілка, гармонія, ліра; він - ще й композитор (написав півсотні пісень як на власні слова, так і на тексти інших авторів); ще й співак на славу.

- Коли ти вперше відкрив у собі стільки здібностей?

- Мабуть, ще у дитинстві, в селі Велика Березовиця, що біля самісінького Тернополя. І коли працював піонервожатим у Нивецькій восьмирічці Дубровицького району. Хоч-не-хоч, а мусив бути універсалом – робота із дітьми зобов'язувала...

Перша персональна виставка відбулася в Дубенському районному Будинку культури. Під час Шевченківських Днів. Пригадується, як хтось передав записку із залу: «Даруйте, а хто Ви все-таки? Педагог? Журналіст? Поет? Художник? Скульптор? Співак?..».

- Я – Микола Тимчак...

Більше нічого не сказав. Про все інше мовили самотні мистецькі роботи у фойє, вірші зі сцени. «Болить мені слово: пора одкровення приходить...» - то не просто ранній-преранній ліричний рядок. Невипадково Іван Драч, познайомившись із його поезіями, написав у передмові до дебютної книжки «Співаниця» (К.: Радянський письменник, 1987): «в молодій талановитій людині органічно переплелися в нероз'єднаному шлюбі Краса і Біль... Біль за красу й чистоту світу і обстоювання її в необчисленних битвах буднів...».

Істинне слово ніколи не приходить саме по собі, а мусить вибухнути в душі, а вже тоді являється людям. Барви також просять попоносити їх під серцем, щоб визріли, сконцентрувались, ожили, запульсували джерельно. Але це все – нематеріальне. А як же бути з деревом, котре має коріння? Виявляється, кожен різьбяр мучиться два рази, а то й тричі. Микола Михайлович сповідається про це:

«Я нині липу вбив посеред гущі. // Ударив дятел головою в дичку - // І закривавив сплотнілу тишу... // Я з топірцем скрадався, мов опришок, // В мені світав різьбярський дух владущий. // Я нині липу вбив посеред гущі. // І доти буду перед лісом винен, // Допоки не озветься під різцями // Той голос, що простить мене, як брата, // Аж зацвіте чиясь душа крислата, // Мою уздрівши в сяйві деревини... // Я доти буду перед лісом винен...».

Ні в кого й ніде не стрічав я чогось подібного. Не стільки про саму творчість, навіть не про її передчуття, не про натхненний стан, а про найсокровенніше, найпотаємніше, найінтимніше, що передує власне творчості різьбяр.

Письменник Євген Шморгун так ділиться своїми найпершими враженнями про горельєфи митця-земляка: «До кращих робіт аж ніяк не в'язалося оте поблажливе слівце – «початківство». Я стояв перед ними і бачив Майстра... З приємністю довідався про нові творчі успіхи Миколи. Він брав участь у республіканському святі різьбярства в Києві, і його роботи високо оцінили спеціалісти. Про нього як різьбяр розповіло глядачам Українське телебачення...».

А ось лишень краплини, окремі бризки почуттів, занотовані у книзі відгуків під час першого персонального вернісажу в місті Рівному: «Ваше вогнище не з тих, які лишають по собі тільки попіл, а таке, з чиїх іскор народжуються нові...»; «Не можна без хвилювання покинути зал – ніби почерпнув джерельної холодної води...»; «Ми раді, що ти, Миколо, є! Що ти – наш, що не фальшивиш! Ти маєш дужі, сильні крила! Лети! І будь щасливий...».

Його твори перекладені багатьма мовами. Особливо тісні творчі сув'язі склалися із сябрами. Вартий уваги відгук прекрасного мінського поета Леоніда Голубовича: «Выдатны паэт! Цімчака перекласці, захавашы поунасцю яго думкі і пачуцці, вельмі складана... Яго таленавітыя вершы пайшлі жыць сярод беларускіх прыхільнікаў паэзіі. Рад за яго! Паспехаў яму і высокай долі!».

Саме українсько-білоруські взаємини посприяли тому, що 1987 року він дебютував книжкою «Співаниця» (так називається однойменна поема, присвячена останньому мандрівному лірникові Рівненської та Волинської областей, уродженцю Кобринського району Брестської області – незрячому Іванові Верховцю, похованому в селі Мокре на Дубенщині).

«ПРОГОРНИМО СТЕЖКИ ДО ДжЕРЕЛ...»

Спочатку були ліричні рядки про маму – «Перший вірш», «Що вам повідати?», «Милиці», «Черги»; згодом – живописний портрет «Мамині думи», пізніше – горельєф, а вже за ним – графічна робота, що прикрасила книжку «Співаниця». А ще – пісні: «Прогорнімо стежки до джерел у старім спориші, // Голубині листи розішлімо із доброю вістю, // Не стидаймося грати на чистій сопілці душі // Мамину пісню...».

Пройдуть кільканадцять років, і він стане автором Гімну міста Дубна. Коли під час велелюдного віче на майдані Незалежності цей величавий твір виконувався кількома зведеними хорами, присутня на святкуванні 900-річчя Дубна Ліна Костенко запитала: «А хто це написав?..», - у відповідь почула: «Слова Миколи Тимчака, музика Олександра Матвійчука...». Нині щоранку ця мелодія злітає у піднебесся з надбрамного корпусу Дубенського Замку.

Його пісні теж підхопили люди. То не бардівські твори, не туристично-споглядальні, а пісні-думи-сповіді. Не раз доводилося виступати разом із Миколою перед найрізноманітнішими аудиторіями – в школах, бібліотеках, військових частинах, в'язницях. Воістину, як в одному з віршів, адресованому Ніні Матвієнко: «Мікрофони схилили голови – зачудовані, заморожені, // Мікрофони ставали мальвами у світанні прожекторів... // Зал сльозою бринів, як повинню, витирав під очима «туші», // Зал тремтів молодого вільхою, притулившись до вітру слів...».

Вже майже наприкінці розвалу Радянського Союзу приїжджали чомусь до Дубна журналісти з Москви, з радіостанції «Юность», тож повезли з собою цілу касету з Миколиними піснями. Щось подібне трапилося і з поезіями. Рукопис багато років валандався у київських видавництвах, аж доки автор не полетів представляти Україну у Владивосток на XIII Всесоюзний фестиваль молодієї поезії. А потім – рядки в «Литературной газеті» (1985, 2 жовтня): «Українець М. Тимчак. У нього ще немає жодної книжки, але цьому молодому літераторові з Рівненської області властиві органічний сплав лірики й епосу, широта філософського погляду. Ці якості спонукали керівників фестивалю рекомендувати М. Тимчака у члени Спілки письменників ще до виходу у світ першої книжки його віршів».

На Миколине щастя – й на славу усієї української поезії! – невдовзі полетів у Тольятті Іван Драч, чия передмова до збірки «Співаниця» починається спомином про відвідини «робітництва уславленого ВАЗу. Після виступу підійшло

до мене кілька літстудійців, які щойно побували... у Владивостоці. Навперебій ділилися вони враженнями од віршів Миколи Тимчака... Колеги були щасливі переповісти мені вірші, яких я не знав. А я порадів їхній молодечій радості... Сприймати повноту краси світу – від найдрібнішої бадиліни до безмежжя зоряного неба – це саме здоров'я поета, це сама необхідність мистецького покликання. Микола Тимчак має цей щасливий дар самої долі...».

«А ВІН, ТАРАС, ЧОЛОМ ПОМІЖ ЗІРОК...»

Я переконаний – до образу безсмертного «Кобзаря» Микола Тимчак йтиме все життя, бо, як сам пригадує, почався саме з Шевченка, з його слова, з його малюнків. Зачарований ними, і сам потягнувся до пера, до пензля. Має чимало рядків, освячених Тарасовою долею. Все ж у книжці «Співаниця» наслідуюся виділити два твори: «Офорт 1860 року» («Вірую щиро, бо вічі свої впізнаю, // Їх не вмалюєш в промолені іконостаси. // О, намалюй, намалюй в них – прошу! – намалюй // Душу мою, поки свічка не згасла, Тарасе») й «Роздум на Чернечій»:

Угору

добуваються

по кручі

Корчі,

каміння,

люди,

дерева,

Тумани зимні,

кропиви жалючі,

Мурахи,

змії,

черви

і трава.

Їм тяжко,
бо Чернеча не маліє!

Засапані

спиняються щокрок:

У того – мозолі,

у того – серце мліє,

А він,

Тарас,

чолом

поміж зірок.

Віки,

як байдаки,

на видноколі.

Він бачить їх,

повз кручу їм плисти...

До нього

доростають

лиш тополі.

До нього іншим

важко дорости.

Понад тридцять років тому завершив полотно «Шевченко в селі Підлужжі». Ставши навколішки, поет п'є воду з джерела. Поруч – селяни: старезний дід, наче посланець минулих століть; юнка, очима якої у наші зіниці дивиться майбутнє. А вгорі спалахують зірничі завтрашніх і післязавтрашніх пожеж. Ні, не грозіві (які грози пізньої осені?)...

Якось був я свідком розмови між художниками-професіоналами щодо деяких Миколиних робіт: і того не вистачає, і цього бракує. Може, й справді так. Тільки

чому (то мені не здалося, то так було, слово честі!) та балачка мала ледь відчутний присмак заздрості?.. Лупою користуватись інколи корисно, але, по-моєму, не в даному разі. Бо ж досить відійти на відстань – просторову й часову, аби переконатися остаточно: у цих творах є Душа! О, мудре есенінське: «Лицо в лицо – лица не увидать, большое видится на расстояньи...».

Дивлюсь на полотно «Настася» і бачу Настю-Роксолану, згадую: колись був у Миколи і вірш «Кафа». Дивлюсь на приланцюженого до дуба Тараса Бульбу, під яким гогоче полум'я, і чую Тимчакову пісню про Дубно: «Закуріла люлька сивого Тараса...». Дивлюсь на інші твори – і багато чого бачу, і багато що чую.

Поза спиною – теж. Кажуть: самоук... Так!.. Проте й не зовсім так, позаяк рідний брат навчався у Василя Касіяна, був улюбленим учнем. Батько лишив по собі деякі роботи, зокрема – пейзажі, мальовані олією. А мама гарно співала... І все-таки: самоук?.. Може, може... Але він постійно вчиться. Кохається у фольклорі. Знову і знову студіює вітчизняне і зарубіжне малярство. А то – застаю за репродукціями Катерини Білокур: «Що б там не казали, а вона – геніальна художниця!..». – «Але ж освіти спеціальної нема...». – «Зате є Талант. І праця...».

Що любить Микола Тимчак? Те, що й усі. Україну. Правду. Пісню. І – дерева. Навіть, було, першу книжку хотів назвати – «Рятую сад». Та хтось із редакторів напівпереляканих запитав – чи то автора, чи то власне сумління: «А хіба нашому садові щось загрожує?..». – «Загрожує...» - відповів Микола: «Дичіє сад. // В кошлаті кривуляки // Давно не лазять сусідешні діти. // Якась біда повивертала віти, // Покорчила, немов питальні знаки. // Беру за ребра висохлу драбину, // Ножівку татову пускаю межі покруч. // Маленькі мама коло мене поруч // Ойойкають: // «Не ріж так дуже, сину...». // Холоне пилка: стільки гіль подерла, // А яблінки так легко зводять крила. // Душе моя, чи ти б рясніш вродила, // Якби в тобі яка галузка вмерла?».

Дерева в нього – повноправні персонажі: «Ділюся любов'ю... до черешневої мовоньки, без якої щось недоквітнуло б на землі»; «Я, синку, принесу тобі калини. // Вона ще є у незрубимій пущі. // Її сестер, пов'язаних пучками, // Тітки волочать на прилавки міста - // і тішаться, і дзвонять мідяками; «довкола захихикали дуби» тощо. Ба, й чисті аркуші, на яких народжуються вірші чи малюнки, йому теж подаровані добрими деревами: «Між ними щоразу стривожену чую тополю. // Від срібного шелесту срібно цвіте голова...».

«ТРИЗУБОМ ВОЛОДИМИРА, ПОГЛЯДОМ КОБЗАРЯ...»

«Сніги» (2004-ий) – це, після досить тривалого мовчання, не просто нова збірка творів Миколи Тимчака. Це – своєрідне вибране багаторічної, багатогранної праці митця, позаяк поруч із високим красним письменством сусідять й інші непересічні таланти Майстра.

А що розділ перший – Поезії. У найістиннішому значенні цього слова. А що другий – вірші для юних читачів. А що третій – десятки фоторепродукцій горельєфів, живописних полотен, графічних робіт, розписів у храмах, біографічні світлини.

Неопалиме Шевченкове Слово благословляє «душі загиблих Нечаїв козацького війська», «дерманські пагорби, неначе мозолі», «під саркофагом братерства на Україні святій». Широка географія – з дитинства і юності незабутній Тернопіль («в тобі праслово наше рідне ще й дотепер терново зацвітає»); далекі гори Гіндукушу («Сповідь молодого»: «Підводячи пам'ять із ранніх окопів чола, // Він вихилив чарку, а душу розлив через вінце. // Спитався в родини, що тісно обсіла стола: // - Чого я «афганець», хоча народивсь українцем?!»); болгарські просвітителі Кирило і Мефодій («Браття-слов'яни, з'єднала нас мирна молитва, // і причастила чорнила писарського чаша. // Ви в Україні взяли до свого товариства // яко апостола правди Шевченка Тараса»); село Пляшева («Вітер вгинався, хрипів під важкими грудьми. // Над Богунівими гатями зойкали птахи... // Свійський народоньку, в небо себе підійми, // Кинувши в багнища череси з грішми і лахи!»); чорнобильські болючі спомини («Шукаємо правду опівдні при свічці, // Бо світ надовкола давно вже не білий. // Ой, що ж то за крила несе по річці? // То янголи Прип'ять не перелетіли»).

Літературним героям, численним персонажам аж тісно на сторінках, адже поєднують своїми долями різні краї, різні епохи – «Білий сніг, неначе Біла Русь, впав посеред світу на коліна»; «Тато скидають терновий вінець перед нами»; «Мама біжать навпрошки через вічності

поле»; «І закашлялась тітка, сьорбнувши по вінця плачу»; «церквиці дві, костел і мури замку»; «сирітська доля – в мокрих пелюшках».

Але найвибуховішим твором є, мабуть, «Вовк». Ніколи не забуду, як покійний Микола Вінграновський, почувши цей вірш в авторському виконанні, аж здригнувся, - може, тому, що й сам колись як кінорежисер відфільмував вражаючу стрічку про сіроманця; може, тому, що, побачивши вперше Миколині мистецькі роботи й ознайомившись із його поезіями, мовив: «Тепер я нарешті розумію, чому люблю ваш волинський край більше, ніж свою південну Україну»; може, ще чомусь, бо та оповідь про неждану зустріч орача з вовком посеред поля таки справді щось неперевершене:

...Мов сірий присмерк на худющих лапах,

Пустився звір стернею навпрошки.

Воли хижацький не зачули запах –

І він завив, як виють лиш вовки.

Заголосив, благаючи спинитись,

Бо навздогін вже ледь себе волік.

Його почули – він почав молитись,

І в ту молитву стрілив чоловік.

І підійшов, і добивав звірюку,

Та постеріг, що мурий – без зубів.

Тоді спинився, вовка взяв на руки,

І ніс, і падав межі скиб-горбів.

Біля тернища вирив домовину,

Із пригорщ сипав чорнозему дерть

І думав: чом же вовк шукав людину,

Коли йому була потрібна смерть?..

У книзі немає жодного пейзажу – задля пейзажу. Навіть інтимна тематика щоразу проектується на високе і непроминальне («В моїй хаті гуртожитській...», «Я – сніг, який іде дорогами небес...», «Веде дорога у кущі тернові...»).

І все ж насамперед – Шевченко! Від нього і до нього, а вже тоді – про нього. Нехай подеколи й риторично: «В серце, народе, в серце! Спільно хитнімо світом. // Хай у проломі страху рідна зійде зоря. // Із хоругви блакиті хай нам різдвяно світить // Тризубом Володимира, // Поглядом Кобзаря». Деякі твори мають новелістичне забарвлення, як, скажімо, оцей – про прихід «визволителів» у вересні 1939 року, коли земляки наші змушені були рятувати від них не тільки свої думки, свої душі, а й Слово Тарасове:

Тріскалась грубка – вже тиждень горіли книжки,

Нагло засуджені до неминучої страти.

Мама відважились: порозпихали в мішки

Шмат книгозбірні і винесли поночі з хати.

Покрадь під заступ саджали Тарасів «Кобзар»,

Пам'ять народу вкривали, як зерня озиме,

І пильнували, щоб місяць старий з-поза хмар

Не засвітив свою білу ліхтарню над ними...

Потім був день, коли «гості» у двері зайшли,

Щупами сіно кололи на хатнім горищі,

Дзьобали гній і топталися в купі золи.

Знали б вони, чого варте оте попелище!

Вітер вилизував згуслі молока снігів,

Кіньми хитав і людьми на колгоспному полі.

Довгі роки шелестіли на лезах плугів

Книжні листки, наче крила отецької долі.

Я на розкопі нетлінної правди стою.

Благословилося на штих у глибокім сумлінні.

Вигорнув з попелу зранену пам'ять свою,

Щупом проколену там, на горищі, у сіні.

У цій книжці немає нічого вигаданого. Чи то йде мова про бабу, яка «була затята», «мала коси, фарбовані «під Сибір», «мала вдома на покуті давню ікону, // А за нею – книжечку сховану. // Поминальну, за вічний душі упокій. // Замордований рід був пом'янутий в ній. // Всі записані бабою дрібно-дрібненько, // А між ними – Тарас Шевченко...». Чи то – про «монашку юну з янголиним видом» у корецькому монастирі московського патріархату, котра «про Шевченка навіть не згадала. // Чи то «нєльзя», чи, може, не читала, // Що він молився в Корці за Україну...».

Хочеться цитувати – ще і ще. Хочеться наголосити, що з-поміж репродукцій у виданні є й такі Тимчакові роботи, як «Тарас Шевченко біля джерела в селі Підлужжя на Дубенщині» (полотно, олія, 1984 рік), «Тарасова свічка» (дерево, 1980-ий), іконописи у дубенських Свято-Миколаївському соборі та Спасо-Преображенській церкві, в каплиці на Козацькому Редуті між селами Плоска й Семидуби, у храмах сіл Молодава, Симонів... Втім, усього – годі й перелічити... Так само, як окремої уваги заслуговують поезії для дітей, об'єднані в розділи «Джмеликова кульбабка» та «Бавило».

Одним словом, «Нехай пречисте слово калинове // Покличе нас, погублених, з п'їтьми. // Зіходьмося до матері, братове, // Та й защедруймо! Хто ж, якщо не ми?..».

«ВИГАДАТИ НАРОДНЕ – НЕМОЖЛИВО...»

Приємно потиснути його правицю – долоня шорстка, мозолиста, воістину селянська, хоч гай-гай уже скільки років городянин.

- Слухай, а відколи то у тебе шрами на руках?

- Ет... Сущі дрібниці...

- А все-таки?

- Ні, не забіяка, хоча й траплялося давати деколи декому здачі. А це... це – різці, долото... Адже дерево, сам розумієш, не пластилін...

- А-а-а...

Ось і сьогодні, щойно переступаю поріг оселі – запахло стружками, котрі валяються по підлозі, як у столярній майстерні. Мені завше по-особливому, рідно, затишно, як у дитинстві, пахнуть його вироби, без яких цієї кімнати вже й не уявити. Колись Мікеланджело запитали: ну як вдається досягати такої досконалості? У відповідь почулося: беру камінну брилу й відсікаю усе зайве. Микола з каменем майже не працює («Надто монументальний матеріал»), а в дерево – закоханий. Каже:

-Воно тепле, живе, дихає під руками...

Проте мало віднайти сировину (о, Господи, яке порожнє, дике, сухорляве слово стосовно мистецтва!); треба докласти й фізичних зусиль, аби деревину одухотворити; шукати транспорт, аби заготовки привезти додому.

Одного разу під час літературної зустрічі, де мав бути й він, серед численних записок враз – така: «А що нині робить М. М. Тимчак, що не зміг прийти на наш творчий вечір?..». Я мусив сказати правду, хоч воно залові, може, було й нецікаво, бо технологія творчості нагадує кухню, де пахне й димом, й попелом, і кров'ю:

-Шукає липу...

-?

-Точніше, уже знайшов її, вчора зрізану комунальниками посеред міста, а зараз пробує десь роздобути бензопилку і піймати машину...

Між іншим, так і не відшукав тоді, чим переполовинити столітнього стовбура; виявляється, задріпаний скомунізований комунгосп не мав жодної справної бензопилки, а якщо така вкрай потрібна, то хтось із робітників приносить власну і пиляє по договору; але наразі й того дядька в Дубні не віднайшлося; тим часом ультрадефіцитну липу почикрижили спритніші – на дрова.

Про нього як про талановитого різьбяр розповідало колись Українське телебачення. Із тої передачі «Актуальної камери» неабияка okazія вийшла. Приавтобусився Микола на деньок в рідну Велику Березовицю, а мама й розказують:

-Поралася по хаті. Дивлюся – сусідка на порозі: «Тимчачко! То Ви вдома? А я Вас тільки-но по телевізорі виділа. Думала'м, як то може бути – ще півгодинки тому бачила Вас у Березовиці, а вже – у Києві. З повною пригорщею яблук»...

І щасливі сльози в маминих очах, і гордість у голосі за нього, наймолодшого сина, якого народила у 48 років! Микола представляв Рівненщину на ярмарку народних умільців, що традиційно проводиться Музеєм народної архітектури й побуту. Відверто зізнається, що на такий успіх і не сподівався – «Мамина осінь» й «Останній мандрівний лірник Волині – Іван Верховець» були придбані у музейні фонди.

Ніколи не забуду літописного Звенигорода 1985 року, цілого липня археологічних розкопок в науковій експедиції, очолюваній доктором історичних наук І. К. Свешніковим. Неждано-негадано приїхали до мене – у тринадцяте століття! – аби повіншувати з днем народження, дружина з донькою, друзі-поети, серед яких і Микола Тимчак. Дехто наступного ж ранку подався до Львова, до приятелів – каву пити, він же – залишився на кілька днів, не цурався ні лопати, ні носилок, ні ножа, ні щітки, трепетно видобував із торфу речі епохи Київської Русі, пильно приглядався до знахідок дерев'яних, шкіряних, скляних, металевих, бурштинових, питаючи-перепитуючи Ігоря Кириловича, чи трапляється на них давньоруська різьба, чи є орнаменти, тиснення, карбування. Не зовсім я тоді розумів, навіщо це Миколі.

Лише наступного літа, вже у Пляшеві, на переправі Івана Богуна, нарешті збагнув: таж у нього, крім усього іншого, ще й – фаховий інтерес. Ось чому так уважно, ретельно, скрупульозно розглядав руків'я козацького мушкета, прикрашеного філігранною різьбою. Ось чому вже вкотре передивлявся численні експонати музею-заповідника й подеколи щось перемальовував до етюдника.

Вигадати щось народне, підлаштуватися під нього – неможливо. Вийде фальш. Треба шанувати джерела. І – шукати їх. Доки ще є.

«РІДНИМ СЛОВОМ РОЗМОВЛЯТИ...»

До своєї пресимпатичної, власноруч проілюстрованої, книжини «Бавило» (Рівне: Овід, 2006), Микола Тимчак ішов також довго.

Через найпершенькі творчі пошуки і спроби, коли, маючи всього декілька рочків, крадькома поцупив у нені тіста на вареники і, сховавшись у закапелку за шафою, щось виліпив, а на мамине здивоване запитання, що то таке, відповів, шморгаючи носиком: «Тютя...».

Через ляльковий театр, створений ним у Мокренській восьмирічці на Дубенщині, де написав-інсценізував виставу «Лісова фантазія» для юних глядачів (див. про це статтю «Автор п'єси – директор школи» в обласній газеті «Зміна» 9.04.1983 р.).

Через журнал «Малятко». О, то незабутня історія! Про неї – трішки далі.

Як дитячий письменник дебютував 1984-го, опублікувавши в дубенській міськрайонці двадцятитисячним тиражем свої твори для найменших читачів – «Я сьогодні внучка», «Позіха ставок», «Віршик для бабусі». Відразу ж наабиякою популярністю в родинях, школах, дитсадках почало користуватися третє віршеня:

Біля шпарочки в кутку

У смугастім кожушку

Сидить

м'явкало.

Т-с-с...

Коло буди на траві

З вухами на голові

Лежить

гавкало.

Ч-ш-ш...

У садку на суку

Сіло

стукало.

Цить, бо полетить.

А на лузі за селом

Із рогами та хвостом

Ходить

мукало.

Му-у-у!

Молочка кому-у?

Грядку лапками гребе

Геть усе рябе-рябе

кудкудахкало.

А киш, а киш-ш-ш!

У сонливому ставку

Гріє пuzко на листку

квакало.

А йому комиш: ш-ш-ш.

В осоці під мостом
Срібно ляснуло хвостом
 плавало.

Кружеля вода...

Ну а в мене бабця є.

Правда, бабцю, Ви моє

 бавило?

Правда?..

А згодом справжньою окрасою часопису «Незабудка» (1991), антології «Літературна Рівненщина» та хрестоматії «Письменники Рівненщини – дітям» (2005) стали віршенята «Бобрикова рибалка», «Я сьогодні – внучка», «Лічилка», «Кротиковий кінозал», «Ців», «Осінь. Лосі», «Олесикова біда», «Рідне слово», «Сонливий віршик», «Опудало», «Згуба».

Хоча ще у далекі 1980-ті «Барвінок» і «Малятко» опублікували майже мільйонним (!) накладом його «Олесикову біду» й «Рідне слово». Причому ого-го яким сюрпризом для автора стало те, що (без його відома) «Малятко» не просто видрукувало високопатріотичний твір на цілій сторінці обкладинки, а й – із нотами відомого композитора Віталія Таловирі. Таким чином цю пісню охоче підхопили по всій Україні:

«Над старими яворами // Білих буслів білі діти // Зранку-раночку
дзьобами // Вчаться рідно клекотіти. // І рідненько тьохка в лузі //
Соловей до солов'яти... // А мене навча матуся // Рідним словом
розмовляти».

Коли 22 квітня 2010 року в залі камерної та органної музики міста Рівного відбувалися урочистості з нагоди 70-річчя обласної наукової бібліотеки та обласної книгозбірні для дітей, з-поміж найкращих книг нашого краю була названа й «Бавило» Миколи Тимчака.

Бо і всі вищеперераховані поезії, і такі, як «Чом на старших кажуть «Ви»?», «Віночки», «На пасіці», «Коли б я була царівною», «Джмеликова кульбабка», «Старий», «Сонливий віршик», «Полічив», «Жаб'яча сімейка», «Хто я?», «Пісенька про Соня», вже ввійшли у золотий фонд красного письменства для малечі. До речі, один із цих віршів навіть розпочинає вельми відому всій Україні «Андрійкову книжку».

«ШАНУЙМОСЯ! БО ХТО, ЯКЩО НЕ МИ?..»

Його вірші навдивовижу об'ємні, живописні, музичні, а різьба, полотно, графіка дихають поезією. Це, зокрема, ще раз переконливо засвідчила збірка «Посвіт любові», видана до 50-річчя письменника.

На обкладинці – одна із його вражаючих іконописних робіт : «Діва Марія з Ісусом» (Дубенський Свято-Миколаївський собор Української Православної Церкви Київського Патріархату). На титульній сторінці читаємо: «Моїм дітям присвячую».

Взагалі, тут що не твір, то присвята комусь чи чомусь.

Наприклад, козакам-богунцям: «Дяка Богу, що є поміж нас Богуни! // Може, виведуть знов із багнюки хохлацтва. // Ти, надщерблений дзвоне, гучи-стугони, // Хай злітаються душі козацтва. // Повростали у пам'ять камінні хрести. // Нам стояти на смерть, або гнити в неволі. // Українонько, дай нам до тебе прийти // Й помолитись на Плосківським полі».

Членам Кирило-Мефодіївського братства (і ще декому, сьогоднішньому): «Вигортаємо з попелу часу жарінь запалисту - // І кидаємо душі на вогнище слова. // У сотворене в муках святе товариство // Приймаєм // Петрова. // Закрутило снігами кровавими з диких Сибірів - // Аж посивіла пам'ять у їхніх покровах. // Кожен з нас незворушно і трепетно вірить // В Матір, Отця і Сина, а ще... // В Петрова. // Обступімо вогонь без вагань і жалю, і принуки. // Хай на вітрі чужому не гасне Тарасова мова. // Та й у тому, хто схоче погріти руки, // Упізнаймо // Петрова...».

Таким прадавнім твердиням духу українського, як гордий Остріг: «Понад усе, що повзає і бреше, // Понад всесвітні ярма й батоги, // Склепіння миру банями підперши, // Стоять мої високі Остроги...».

Тітці Насті з села Мокрого, у якої колись так затишно квартирувалося, директоруючи в тамтешній восьмирічній школі: «Тоненьке щось побіля серця рву. // В собі щось б'ю і знаю: не на щастя. // Ви – тітка Настя, в мене мама – Настя. // Дозвольте я Вас мамою назву...».

Київському поетові й драматургові, Заслуженому працівникові культури України – Валерієві Герасимчуку: «Ми ще з тобою... Ах коню мій, коню мій, коню. // Ще спалахне під копитами всохлий курай, // Ще мені шабля і люлька нагріють долоню. // Тільки ж додому з порожнім сідлом не вертай».

Дубенському кагебістові, який жив по-сусідськи з Миколою Тимчаком (це було ще при еСеСеСеРі) у студентському гуртожитку по вулиці Тараса Шевченка: «В моїй хаті гуртожитській – п'ять на три // Такі живуть протяги і вітри, // Такі чути гупоти звідусюддя, // Що аж дзвони щербляться мені в грудях. // Тут боїшся в чийсь тишу вбити цвяшка, // Тут біда когось колише – тобі тяжко, // Тут сусіда прилипає до стіни вухом, // Коли гупнеш, бува, словом, як обухом, // Чи удосвіта в обіймах ліжко трісне, // А чи сяде біля столу сива пісня... // Слухай, дурню, доки вухо не затерпло. // Від щоки твоєї в хаті моїй тепло. // До словечка, до слів'ятка притулися, // Може, так хоч мови рідної навчишся».

Собі самому і всім нам: «Непевний хтось скрадається марою // І шелепоче вухом за дверми. // Набої правди у духовну зброю // Ладуймо, гей! // Бо хто, якщо не ми? // Цнотливий мир садімо на престоли, // Зацитькавши Чорнобиль під грудьми. // Допоки нас не вписано в «моголи», // Шануймося! // Бо хто, якщо не ми?».

Дермансько-бущанському вчителеві-природолюбіві Миколі Ужвіну: «Малюю в церкві, розмовляю з Богом. // Крізь мокрі вікна заглядає ліс. // І Магдалина плаче за порогом... // Чого у неї в Бущі стільки сліз?».

«ДОБРЕ, МАМО, ЩО ВИ ОЗИРНУЛИСЯ...»

Якось непомітно, невимушено, цілком природно, хоча й вельми болісно, ця ювілейна книжка невдовзі переросла у прозову – «Визволи нас від лукавого» (2009). У підзаголовку автор переконує читачів, що це – новели. Втім, не зовсім

так, позаяк основа фактично усіх творів – документальна. В чомусь навіть щоденниково-мемуарна. Але то, безперечно, і не нариси. А щось таке, що нагадує міні-повістину, майже готові кіносценарії, за якими можна фільми знімати.

А мова яка! Соковита, незаяложена, барвиста, із дуже доречними вкрапленнями діалектної говірки, як от у споміні про своїх батьків («Цвіт полину»).

«Не раз мама татові казали:

-Та йди, Міську, та йди до докторів. Най ті збадают. Най сі подивлят. Може, які пігулки випишут, які уколи. Як тре лягчи, то лягай до шпиталю. Там ті на світло візьмут. Щось ті скажут. А то будеш стогнав і шо вистогнеш?

-А-а-а. Відчіписі, - спиняли тато і самі собі втовкмачували: – Де там нині є доктори. От різуні та й всьо...».

Доречними, ненав'язливими, присутніми є й самобутні неологізми: «мучительниця», «однопартник» і т. д. Подекуди фрази звучать афористично, фольклорно-філігранно: «байки, як правило, - веселі, а от правда у них – сумна».

Із «Післяслова» дізнаємося, що «ця книжка писалася не у спілчанському творчому будиночку, не на дачі, бо її не маю, а в старенькій попівській хатинці на давньому козацькому цвинтарі села Буща, неподалік від славного Острога, древнього Дерманя і сивих Гурбів, де у братських могилах лежать борці за волю України. Два літа Божих я прожив серед врослих по груди у горбисту землю камінних хрестів. Завидна реставрував стареньку дерев'яну церкву, а ночами полохав мишей шелестом паперів. Хтось непевний і холодний, як вітер, рвав мого рукописа із рук, а мене штовхав у прірви болю і розчарувань. Він, стоячи над урвищем, потішався, як я тяжко, з останніх сил чіплявся за круті виступи і, обриваючи напнуті нерви, мордуючи хворе серце, добувався до стежини, що веде до Світла...».

З-поміж двох десятків творів деякі теж мають присвяти: «Позичка» - дубенському краєзнавцеві, сталінському політв'язневі, етнографу, бібліофілу, орнаменталісту, колекціонеру, учасникові Другої світової війни, педагогу, бухгалтерові, лауреатові просвітянської премії імені Грицька Чубая, публіцисту Ігореві Лозов'юку; «Рибалка» - художникові Миколі Волощуку; «І сміх, і гріх» - сержантові міліції, чорнобильцю Іванові Колеснику.

Половина сюжетів спроектована на події, прожиті й пережиті особисто автором («Оголошені, вийдіть», «Позичка», «Цвіт полину», «Ріка»,

«Спісователі», «Лелече прощання», «Анчоус», «І сміх, і гріх» тощо). Інші йому довелося почути від рідних, близьких, знайомих, чії конкретні імена й називаються.

Ось як розпочинається найперша оповідь – «Віра»: «Цю історію розповіла мені Марія Герасимівна Боришкевич – добра і чуйна жінка, колишня вчителька,, що замолоду отримала десять літ каторги за любов до України і до русявого поліщука-красеня Миколи, за яким готова була перейти Сибіри. І таки перейшла вона із коханим через колючі терни життєвого поля...».

Художньо найсильнішою є, мабуть, «Ріка». Це і спомин дитинства, і щось таке трепетно-щемливе, чому в людській мові й назви немає. Світле, сонячне, але й запечалене водночас: «Хата не наша була. Наймана у чужих людей. Тільки ми – семеро були у ній наші».

Ріка в цій новелі – жива особа, одухотворена, невмируща. Хоч інколи й підступна: «бачу себе ще зовсім манюнього у довгій полотняній льолі і маму, які йдуть босоніж, піднявши поділ, у ставочок, що підступав до самого подвір'я. Гиляють гусей. Добре, мамо, що Ви озирнулися – і побачили оту білу сорочину понад водою...».

Розлога, щедра географія творів – міста Рівне, Дубно, Київ, Здолбунів, Львів, Москва, Ужгород, Партизанськ, Владивосток, Находка, Тернопіль, Прага, Варшава, Радивилів, Остріг ; села Мізоч, Малі Сади, Мокре, Пляшева, Велика Березовиця, Дядьковичі, Дитиничі, Тютюковичі, Вовковії, Жабокрики, Болязуби, Боцянівка, Добриводи, Княгинин, Радянське, Привільне, Жовтневе, Бригадирівка, Буца, Дермань; а ще річки – Іква, Дніпро, Серет, Десна.

Серед дійових осіб, з якими автора на розпутьях велелюдних зводила доля, впізнаємо добре знані імена – вчений-просвітянин Борис Степанишин, композитор Василь Горностай, вчителька Віра Кін, письменники Ліна Костенко, Дмитро Павличко, Ростислав Солоневський, Василь Левицький, Оксана Забужко, Василь Герасим'юк, Іван Драч, Леся Степовичка.

В останньому абзаці, на 142-ій сторінці, читаємо сповідальне: «Йду до людей із новою запаленою свічкою свого слова, аби менше було пільми надовкола. Благослови, Господи!».

«А ВИ ЗНАЄТЕ, ШТО МИ МОЖЕМ ВСЬО?..»

Враховуючи неординарність (так, досі не удостоєний жодного ордена, жоднісінької медальки!) творчої постаті Миколи Тимчака, до особи якого упродовж багатьох років були небайдужими відомі спецслужби, які напівжартома-напівсерйозно називали «конторами глибокого буріння», вважаю, що обов'язково треба, бодай деякими штрихами, висвітлити цю сторінку його біографії. Тим паче, що у книжці «Визволи нас від лукавого» він сам про це розповів. Тож саме звідтіля, із 27-41 сторінок, й цитуємо фрагментарно, так би мовити – першоджерело:

* * *

«Якось у чималому письменницькому гурті зринула мова про люстрацію. Хтось подав думку, що варто було б провести її і серед творчої братії. Присутніх здивувала знервована реакція одного з-поміж нас. Усі багатозначно презирнулися...

* * *

Не було і немає на світі такої професії «письменник». Є стан душі дивних і непрактичних людей – співчутливих «самар'ян». Не батюшок і левітів, а милосердних простолюдинів, що запалюють свічки добра і правди у темряві байдужості, на холодному вітрі часу під іконами Божого Рідного Слова. Воно кликало нас, молодих, викрешувати вогонь почуттів і запалювати лампадки любові і непокори у всепоглинаючому мороці комуністичної п'їтьми...

* * *

Пам'ятаю, як всотував я душею кожне слово професора Бориса Ільковича Степанишина. Тішився, що він є на світі, є перед нами – студентами українського філфаку. Що так натхненно і сміливо б'ється його українське серце під бунтівною вишиванкою. Бо ж небезпечно було її у цей час носити. І вже тоді я прекрасно знав, що серед нас є ті, хто все фіксує і доповідає, куди слід...

* * *

Хижі, налиті кров'ю комуністичні очі – я відчував – уже давно пасуть і мене. Слуги лукавого повсюдно ловили людські душі... Уже працюючи сільським вчителем у селі Мокрому, я отримав лист із вимогою з'явитися в районний КДБ. По довгій, схожій на допит, розмові раптом прозвучала нагла пропозиція «продати» свою душу. Втім, почувши відмову, кадебіст, витерши об мене свій підозрілий погляд, відпустив мене у світ з роєм тяжких думок у голові...

* * *

Мій рукопис першої поетичної збірки гальмувався у видавництві «Радянський письменник». На наших творчих виступах постійно з'являлися якісь люди із магнітофонами. Якийсь підстаркуватий військовий відставник запопадливо взявся перекладати мої твори російською мовою. Особливо його цікавило ще ненадруковане. Якісь мізерні, далекі від літератури, люди проїздили десятки кілометрів, аби дорогою японською апаратурою зафотографувати нас і скрито зробити запис наших розмов...

* * *

Я тоді працював у Дубенському культурно-освітньому училищі і тулився з дружиною і двома малолітніми синами у його гуртожитській кімнатині – п'ять на три. Вона тхнула грибок і щурами, але була милішою мені від тещиних хоромів. Схиляю свою голову перед пам'яттю директора училища – композитора Василя Прокоповича Горностая, який і себе, і своїх викладачів любив називати «бамбулами» і «щурами». Аббревіатуру «щур» він розшифровував як «щирий українець Рівненщини»...

* * *

А ще дякую добрій душі пані Віри Кін – тодішньої гуртожитської виховательки, що якогось дня підійшла до мене і, відвівши у безлюдний куток, щораз озираючись, повідомила з острахом і невимовним трепетом:

-Миколо Михайловичу! Мене викликали у КДБ і приказали пильнувати за кожним Вашим кроком, за кожним словом та регулярно доповідати про усе їм, - слъози стояли у її чесних незапроданих очах...

* * *

Про свій хрест тоді я думав ночами. Не шукав заробітку, бо цей правдивий хрест і був моїм найвищим заробітком. Я готовий був у молодечому запалі стати навіть голосом волаючого в пустелі і взивати до оглухлих і осліплих, до перестрашених і вдавано щасливих у своїй ницості та запродавстві. Своїм словом я стукав до вимерзлих і ситих сердець українців-манкуртів, наважувався у «ленінських» кімнатах колядувати про народження Спасителя. Признаюся: страшно було, але не за себе, а за дітей, котрих через кілька років по тому цькували запопадливі вчителі і учні за те, що вони – сини рухівця...

* * *

На осіннє, сіре від постійних викидів цементного заводу, містечко наступав надвечірній морок. Нерви здавали. Хотілося хоча б якоїсь ясності, і невдовзі я не витримав – запитав з притиском:

-Врешті-решт скажіть, будь ласка, чого вам від мене потрібно?..

-Ви где живьоте? В абщежитті? С двумя детьмі? Ми вам можем дом предаставіть, асабняк. Ну как – заманчіва?.. У вас в іздательстве в Кіеве, - продовжував своє він, - далжна вийті кніга? А ви знаєте, што ми можем всьо?..

Серед ночі кадебістська машина притарабанила мене під гуртожиток у Дубні.

-Но только не смейте нікаму а нашем разговоре рассказивать!..

* * *

Думали: зламають мене, хапаючи в Рівному, замикаючи у кабінеті директора чи адміністратора готелю «Мир». Чоловічок із червивим прізвищем навіть заволік мене у свою власну квартиру багатоповерхівки. Я чув, як стогнала його хвора дружина, а він усе ще надіявся, що зможе змусити мене написати щось на папері: де я був, з ким? На якій творчій нараді? Про що там говорили?..

* * *

На що сподівався мій знайомий наглий чоловічок, коли у кабінеті ректора Рівненського інституту інженерів водного господарства зі своїм молодим напарником вкотре знову викручував мені душу і зірвався на крик та погрози, коли я випалив їм у пики, що сексотом ніколи не буду, і грюкнув дверима. Відчуваю і знаю, що не всім вдалося встояти. Залякані, зацьковані, куплені і «опущені» деякі писаки без проблем видавалися, отримували добротні житла, купляли машини і дачі...

* * *

Згадую перше велелюдне відновлене вшанування козаків-героїв на Берестецькому полі. Небо тоді вже почало світлішати понад Україною. Пляшева шуміла чистим синьо-жовтим вітром стягів. Після мого виступу перед Георгіївською церквою у багатотисячному натовпі мене перестрів знайомий молодик... Він награно і чемно хотів привітати мене, але нарвався на миттєву відразу із мого боку:

-Ваш час минає! – сказав я йому тоді. – Одійдіть...».

«ВАЖКИЙ І ВЕЛИКИЙ У ВІЧІ НАМ ДИВИТЬСЯ ЧАС...»

Саме цими днями, коли я закінчую доволі лаконічний, дуже строкатий, в чомусь навіть хаотичний, але щирий, літературний портрет мого краянина, завершується-завіщується ним підготовка до друку нової книжки. Поезії, які туди ввійшли, писалися по гарячих слідах Майдану і диктувалися канонадами «Градів» на Сході України, публікувалися у дубенських часописах, у «Слові Просвіти», в антології-реквіемі «Революція гідності. Війна».

Воістину вибухові речі!

То неправда, що коли гармати говорять – музи повинні мовчати. Навпаки! Слово – теж зброя. У цьому ще і ще раз переконуємося, знайомлячись, скажімо, з ось таким Тимчаковим (за Гоголем):

Їдеш, батьку Тарасе Бульбо,

на старому жидівському возі.

Чуєш: коней батожить Янкель

на шляхтянській тряскій дорозі.

Задихається в піхвах шабля,

попід ребра товчуть пістолі.

А під серцем – тернове горе

нелегкої твоєї долі.

Рудопейсий шмагає вітер –

захлинаються шкапи храпом.

Тобі плачеться за Андрієм,

тобі стогнеться за Остапом.

За синами, що охрестились

у Дніпріві, як у Йордані.

Той, молодший, схрунів з любові,

той – вмиратиме на майдані.

Не продавши козацьку душу,

проглядатиме дальновину

І гукатиме: «Чуєш, батьку?!».

Ти кричатимеш: «Чую, сину!».

Довго їде розбита фіра

то яругами, то горбами.

-Гей, візниче, а де ми нині?

Чом так чорно смердить димами?

Чом довкола чужинська мова?

Стріль, вигуків не злічити?

Розтлумач-но мені, лайдаче,

коли хочеш на правду жити...

Фірман віжками дибить коней,

оминаючи вирви та ями.

-Шляк би трафив, пане Тарасе!

Ми є нині між москалями.

Тут козацтво ведуть на майдани,

ваші стяги рвучи на шмати.

Знову, батьку, при всьому світі

доведеться синам кричати.

І знову, там і сям, улюблено-влучний прийом – звертання: до тітушок-яничарів («О ні, ти не знаєш, як, зуби скришивши од болю, // Кричати, що криво йде паля. // І кров'ю спливати, сховавши од ворога муки. // В тобі не шукали душі, одсікаючи ноги і руки. // Тебе не ламали на дибах, неначе цурпалля»); до російської матері, байстрюки якої з вогнем і мечем прийшли до нас («Жінко з очима вітрів золотої орди, // Що наплодила синів без таїн благовістя, // Ти не молилася Богу, а вила до місяця, // Щедро годуючи їх молоком ворожди»); до України («Співай, Україно, молитву Небесної сотні. // Важкий і великий у вічі нам

дивиться час. // Архангел до бою героїв скликає сьогодні. // Погляньте, між ними – з розтерзаним серцем Тарас»).

ЗАМІСТЬ ПОСТСКРИПТУМУ

Насамкінець – дешиця біоданих («десь є – досьє»). Микола Тимчак закінчив українську філологію Рівненського педагогічного інституту, вчителював, працював журналістом, директором школи, викладачем культосвітнього училища, заступником з гуманітарних питань Представника Президента України в Дубенському районі. Обирався депутатом Дубенської міської та Рівненської обласної рад, співголовою Дубенської «Просвіти» імені Тараса Шевченка. Позапартійний.

Є автором книжок: «Співаниця», «Сніги», «Посвіт любові», «Бавило», «Визволи нас від лукавого. Новели». Його твори перекладені болгарською, японською, тувинською, білоруською, російською та іншими мовами.

Автор меморіальних дощок - Тарасові Шевченку, Миколі Лисенку, Уласові Самчуку, Олексі Сацюку, Авенірові Коломийцю, Оноре де Бальзаку, Тадеушу Чацькому, Антонієві Мальчевському, Тарасу Шевченку, Мотрі Братійчук, Ігореві Лозов'юку, Михайлові та Іванові Носалям, Арсенові Левковичу, Миколі Боришкевичу, Ользі Миколук, війську Богдана Хмельницького, папі римському Іоану-Павлу II у Польщі тощо .

Проектант пам'ятників – на Козацькому Редуті між селами Плоска й Семидуби, Борцям за Волю України (Мирогоща, Верба, Ужинець).

Йому належать храмові розписи – на Божій Горі, у Дубні, в Бущі, Молодаві, Симонові, Степані (Рівненщина), а також пензлем і різцем відроджував духовні святині Волинської й Тернопільської областей.

Як книжковий графік проілюстрував не тільки власні книжки, а й багатьох побратимів по перу й по духу - Степан Бабій, Володимир Дьомін, Василь Фем'як, Михайло Панасюк, Олександр Яцківський, Микола Денисюк, Богдан Дичук, Марія Овдієнко, Любов Нижник, антологію сучасної польської поезії в українських перекладах Станіслава Шевченка «Інше прохання», релігійні, народознавчі, просвітянські, краєзнавчі видання дубенського видавництва «Наш край» і т. д.

Був учасником першого фестивалю «Червона рута», першого фестивалю української авторської пісні «Оберіг-89», Міжнародного фестивалю української поезії «Золотий гомін», делегатом Всесвітнього форуму українців, Установчого з'їзду Народного Руху України, кількох з'їздів Національної Спілки письменників України.

Лауреат Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Миколи Островського, Міжнародної премії імені Авеніра Коломийця, літературної премії імені Валер'яна Поліщука, просвітянської премії імені Грицька Чубая, удостоєний найвищої нагороди міста Дубна – «Кришталевий жолудь».

ПУБЛІКАЦІЇ М. Пшеничного про М. Тимчака:

До ювілею Лесі Українки // Червона зірка (Дубно). – 1981. – 18 березня.

«Малюй, Миколо, Роксолану...» // Сьомий материк. Поезії. – К.: Молодь, 1982.

Дубнівчани «На хвилях Горині» // Червона зірка. – 1982. – 16 січня.

Дзвінке джерело // Червона зірка. – 1983. – 20 травня.

Ровно – Кизил // Друг читача (Київ). – 1984. – 4 травня.

Неопалимі дзвони Звенигорода // Літературна Україна (Київ). – 1985. – 12 вересня.

Насамперед – громадянська позиція // Червоний прапор (Рівне). – 1985. – 8 грудня.

Спертися на крило. Письменницький роздум // Літературна Україна. – 1986. – 9 січня.

«Цілуєм руку своєму народу...» // Червона зірка. – 1986. – 29 листопада.

На порозі вічної любові // Зміна (Рівне). – 1986. - 27 грудня.

«Кліча ліра мяне...» // Літаратура і мастацтва (Мінськ). – 1987. – 21 серпня.

«Прогорнімо стежки до джерел...» // Червона зірка. – 1987. – 9 вересня.

Пътеки към извора // Червено знаме (Відін). – 1987. – 17 жовтня.

Крынічныя струны // Мастацтва Беларусі. – 1987. - № 3.

Поэт, художник, скульптор // Тувинская правда (Кизил). – 1987. – 19 грудня.

Від Пляшевої – до Корця // Червоний прапор. – 1988. – 21 травня.

Читати, дивитися, слухати Миколу Тимчака... // Жовтень (Львів). – 1988. – Ч. 7. – С. 80-83.

Шляхи, які схова́в Тарас // Зміна. – 1989. – 18 травня.

«Очі й душу дроти обтягнули...» // Трудівник Полісся (Славута). – 1989. – 30 червня.

Пісня, умита сльозою // Жовтень. – 1989. – Ч. 9. – С. 120.

На всесоюзній орбіті // Червона зірка. – 1990. – 28 березня.

«Сталін був за бідним населенням...» // Вісник Дубенщини. – 1991. – 26 січня.

Лист зі столиці (академік М. Жулинський про М. Тимчака) // Вісник Дубенщини. – 1997. – 30 серпня.

Золоті самородки душі // Дубно. – 1998. – 9 квітня.

Пам'ятник на Митівщині // Дубно. – 1998. – 2 липня.

Засідало журі // Дубно. – 1998. – 1 жовтня.

1651-ий рік // Вільне слово (Рівне). – 1999. – 29 вересня; Погорина. – Рівне, 1999. – С. 23; Калиновий вогонь серед зими. – Львів-Республіка Комі-Дубно, Джерело-Дубен, 2001 ; Прапор перемоги (Радивилів). – 2003. – 9 вересня.

Презентації. Співали батько з сином // Вісник Дубенщини. – 2000. – 21 червня.

Просвітяни звітували, обирали, отримували нагороди // Вісник Дубенщини. – 2000. – 9 грудня.

Дубенській «Просвіті» - 82 // Вісник Дубенщини. – 2002. – 20 лютого.

Ці чудові нові мистецькі роботи... // Вісник Дубенщини. – 2002. – 20 грудня.

Притча // Вісник Дубенщини. – 2002. – 20 грудня.

Один лист і сотні споминів // Вісник Дубенщини. – 2003. – 20 листопада; Брідщина – край на межі Галичини й Волині. Матеріали четвертої краєзнавчої конференції, присвяченої Дню пам'яток історії та культури. – Броди: Просвіта, 2010. – С. 146-149.

Нові книги земляків. «Тризубом Володимира, поглядом Кобзаря...» // Вісник Дубенщини. – 2005. – 13 січня; Погорина. – Рівне, 2006. – Ч. 1. - С. 136-137.

Як знаходяться таланти // Вісник Дубенщини. – 2005. – 17 лютого.

Хрестоматія – про наших земляків // Дзеркало плюс. – 2005. – 1 грудня.

Сходьмося до вічного (у співавторстві з Ю. Березою) // Вісті Рівненщини. – 2006. – 10 березня.

Дубенщина середньовічна у творчості поетів-земляків //
Магдебурзькому праву у місті Дубні – 500 років. Матеріали
міжнародної науково-теоретичної конференції. – Луцьк: Волинська
обласна друкарня, 2007. – С. 148-153.

Читати, дивитися, слухати Миколу Тимчака, або -Тарас Бульба у
його творчості // Наше дзеркало (Дубно). – 2009. – 15 квітня.

Джерело // Погорина. - Рівне, 2009. - Ч. 10-11. - С. 242; У кн.: Хутка Є.
Негаснуча зоря. – Володимирець, 2015. – С. 41.

Дубенські письменники отримали нагороди // Замок (Дубно). –
2010. – 6 травня.

Здано до набору 5.02.2016. Підписано до друку 24.02.2016.

Ціна договірна.

Видавництво «Азалія» Рівненської обласної організації Національної
Спілки письменників України. 33028 м. Рівне, вул. Симона Петлюри, 1
(Народний Дім). Тел. 26-14-69.